

МОДЕЛЮВАННЯ МІКРОІСТОРІЇ В НАРАТИВНІЙ ЕКСПОЗИЦІЇ НА ПРИКЛАДІ ВИСТАВКОВОГО ПРОЕКТУ НАЦІОНАЛЬНОГО МУЗЕЮ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА «ШЕВЧЕНКО МОВОЮ МІСТА»**Юлія Чуприна*****Modeling of microhistory in a narrative exposition on the example of the exhibition project at Taras Shevchenko National Museum «Shevchenko in the language of the city»******Yulia Chupryna***

The article attempts to analyze the method of historical modelling in a narrative exposition on the example of an exhibition project at the Taras Shevchenko National Museum "Shevchenko in the language of the city."

In modern exhibition design, the communicative approach is defined as a way to establish a dialogue between the exhibit and the visitor. In this case, there are two cornerstones. Firstly, to provide an important condition for the visitor's ability to understand the "language of things". And, secondly, to organize the unique exhibition space.

Today, the museum exposition is one of the main and the most important means of communication between the visitor and the museum's stories. The communication system refers to the top qualities of modern design at the museum exposition.

Therefore, the author defined the main purpose of the study as clarifying the features of the interaction (spectator-exhibit-exhibition) in terms of a new approach to creating an exhibition space (using narration, the method of historical modelling). In the postmodern world, this kind of space is positioned not only as an area of knowledge or aesthetic pleasure but also as a meeting space, which equalizes social status and removes barriers to communication. Following the set goal, the exhibition project implemented several tasks. The first one is to form a holistic narrative of the project, which helped to immerse visitors in the theme of the project, allowing them to be present in that time and space. The second one is to demonstrate the role of the city in human life in an accessible way and the opportunities it opens up for career building, multifaceted implementation, and further chances. The last one is to model two micro-stories of people who have realized themselves in the urban space, "take" from the city certain benefits, but at the same time "give", invest in the city. Thanks to the method of historical modelling the exhibition space turns into a "living picture" of the epoch.

In the Ukrainian-language museum segment, this topic presented quite bland, although in the western territories such researchers as M. Kagan, K. Mannheim, and E. Rozemblum work with it more widely.

Key words: *microhistory, museum, narrative exposition, modeling.*

Із кінця ХХ століття в історичній науці починають активно використовувати міждисциплінарний метод моделювання, який, як правило, складається з двох об'ємних процесів: розробки моделі та аналізу розробленої моделі. Даний підхід дозволяє дослідити сутність складних процесів за допомогою експериментів не з реальною системою, а з її

моделлю. У цьому контексті, складні процеси можна поділити на окремі частини і дослідити кожну з них окремо, змоделювати різні варіації та їх наслідки. Методом екстраполяції, готові моделі переносяться на усі можливі варіанти вирішення поставленого завдання або проблемного питання.

Одним із типів історичного моделювання є кліометрія - напрям в історичній науці, який характеризується систематичним використанням математичних методів. Вона виникає у кінці 50-х рр. ХХ століття. Її засновниками вважають американських дослідників Р.Фогеля та Д.Норта (Ковальченко 1984, с.320). Упродовж 1960–70-х рр. вони опублікували низку праць, у яких переглянули усталені уявлення про чинники економічних підйомів та спадів у США кінця ХІХ століття. Подальший її розвиток був пов'язаний з працями таких дослідників, як Л.Девіса, С.Енгермана, Дж.Уолліса, Е.Ріглі, Р.Шефілда та ін. На сьогодні, кліометрія – міждисциплінарна галузь наук, досліджень, яка дає змогу за допомогою конкретних кількісних оцінок масових явищ, зафіксованих у джерелах, по-новому досліджувати історичні процеси, зокрема тенденції еволюції господарських систем і траєкторії динаміки економічних процесів.

Дослідники в галузі використання моделювання в історії переконують, що застосування математичних методів сприяє поглибленому розумінню явищ і процесів, розкриття внутрішньої, якісної сутності (Коротаєв 2007, с.360). До перших спроб історичного моделювання відносять побудову моделі Пелопоннеських воєн Стародавньої Греції, які тривали 27 років, і джерела лише частково зберегли відомості про ці війни. Група, до якої входили математики і програмісти Обчислювального центру Академії наук СРСР та історичного факультету Московського університету, у 1970-х роках вирішила реконструювати хід цих воєн. Дослідники побудували імітаційну математичну модель і відновили динаміку та еволюцію цього процесу. Проте, варто зауважити, що тоді в науковому середовищі це викликало жваву дискусію, ряд відомих істориків вступили в жорстку конфронтацію з думкою про місце моделювання в історичних дослідженнях.

Наразі, виділяють ряд явищ/об'єктів, які можна змоделювати у межах історичної науки:

- 1) історичні матеріальні об'єкти (історична реконструкція) – у ході даного напрямку відбувається реконструкція на основі матеріальних залишків об'єкта або / та його зображень і словесних описів;
- 2) історичні явища та процеси - від короткочасних подій до закономірних та послідовних періодів, протяжних у часі, на основі яких простежується динаміка (особливості) розвитку суспільства;
- 3) історичне джерело - моделювання може використовуватися і як засіб представлення історичного знання, закладеного у джерелі, і як аналіз джерела або групи джерел на основі конкретної моделі; одним із основних завдань даного підходу є виявлення і систематизація понять та термінів всередині самого джерела;
- 4) історичне знання - понятійний і категоріальний апарат, теорії та гіпотези, парадигми. Побудова теорій - ідеалізованих моделей, заснованих на певній кількості прийнятих гіпотез; такі моделі можна віднести до так званої теоретичної історії, мета якої, виявлення основних закономірностей розвитку суспільства.

Дослідник Л. Бородкін (Бородкин, 2001) систематизує ці напрями і в їх межах виділяє наступні моделі:

- 1) моделі, які дозволяють вивчити роль тих чи інших факторів у розвитку історичного процесу, відслідкувати роль, яку зіграли ті чи інші чинники економічної, соціальної, політичної природи і дали досліджуваному процесу такий хід, який реалізувався в історії;
- 2) моделі-реконструкції, за яких історичне джерело містить прогалини і моделі дозволяють їх правдоподібно реконструювати;

3) альтернативні моделі вивчення історичних процесів (альтернативи в історії виникають тоді, коли за різними варіантами розвитку стоять певні політичні та соціальні сили, які боролися за реалізацію того чи іншого варіанту розвитку подій).

Ще одним актуальним напрямком у моделюванні є вивчення нелінійних процесів - нестійких, нестабільних процесів в історії. На рубежі XX-XXI століть інтерес до них різко зростає, з'являється міждисциплінарний напрямок - синергетика (нелінійна динаміка). Він вивчає такі процеси, які характеризуються популярними нині термінами «біфуркація», «атрактор». Мовиться про те, що в стані соціального хаосу передбачуваність ходу історичних процесів різко послаблюється і збільшується кількість можливостей несподіваних варіантів розвитку. Це головна тема синергетики - у яких умовах малі важелі впливу, малі імпульси на складну систему можуть викликати гігантські наслідки. Такі приклади можна спостерігати на біржі, у соціальних заворушеннях, коли від ззовні дуже незначних причин могли спалахнути катастрофічні наслідки.

Такі процеси вивчаються новим напрямком – кліодинамікою, яка вивчає, зокрема, моделі нестійких історичних процесів, транслюючи їх на сучасність. Це зв'язок історичних процесів із процесами сучасності. Увага до таких нестійких процесів, які можуть викликати несподівані наслідки, зростає, історія зіштовхується з сучасністю (сьогодні у суспільстві обговорюється проблема нестабільності, і способи для подальшого стабільного розвитку). Моделі дозволяють вивчати питання, яким чином формуються важливі імпакти від ззовні непомітних причин. Наприклад, обвал на Нью-Йоркській біржі у вересні 1929 року, який відбувся без видимих причин, але саме ця подія спричинила собою Велику депресію. На сьогодні, історичне моделювання – це спосіб взаємодії історії із сучасністю, яскравий приклад досягнення сучасного інформаційного суспільства.

У музейній практиці принцип моделювання – відносно нове явище. Активно його почали використовувати із появою тривимірної реальності. 3D-моделювання - це процес створення віртуальної об'ємної моделі об'єкта, що дозволяє найбільш точно відобразити форму, розмір і текстуру об'єкта, оцінити його ергономічність. Завдання даної технології - розробити візуальний об'ємний образ об'єкта, що моделюється. Актуальними напрямками використання можливостей 3D- моделювання є побудова 3D-моделей при реконструкції втрачених історико-культурних цінностей, оцифрування існуючих на даний момент археологічних і музейних експонатів. 3D-моделі дозволяють відтворити втрачену історико-культурну спадщину та зберегти музейні об'єкти, що володіють історичною чи культурною цінністю.

Одним із діючих проектів по впровадженню технологій 3D- моделювання в музеях є проект Смітсонівського інституту (США), який втілює в життя програму тривимірного оцифрування понад 137 мільйонів експонатів американських музеїв. Користувачі можуть повертати 3D-моделі експонатів, міняти їх освітлення, ознайомлюватися з описом артефактів.

Усе частіше моделювання починає застосовуватись у побудові експозицій. Варто зауважити, що музейна експозиція покликана відображати соціальні та ідеологічні зміни в суспільстві, художні відкриття і науково-технічні досягнення.

Один із відомих практиків експозиційно-виставкової діяльності Е. Розенблум (Розенблум 1997, с. 210), так формулює три основні складові музейної експозиції:

1) синтез часу (наявність в експозиції «духу часу»), часу сьогоднішнього та відтворення часу доби, якій присвячена експозиція. Прикладом може слугувати експозиція музею О. Пушкіна в Москві. Експозиція схожа на живу картину, яка передає відчуття духу епохи Пушкіна;

2) синтез просторів - архітектурний простір сучасного музею (на відміну від музею класичного типу) та його експозиція тісно взаємодіють одне з одним на рівні

функціональних, стилістичних та емоційних зв'язків. Функціональні зв'язки проявляються у загальній архітектурі будівлі музею та просторі експозиції. Стилiстичні - у дотриманні закономірностей побудови художньої форми;

3) синтез експозиційних предметів. Саме вони утворюють «речову, візуально сприйнятну, прочитувану структуру музейної експозиції» та складають основу експозиційного комплексу.

Метою сучасного експозиційного дизайну є налагодження та полегшення комунікації глядач-експозиція (саме глядачеві та його пізнавальним потребам віддається перевага при побудові експозиції, її доступності та зрозумілості), а також формування естетичних і функціональних якостей предметного середовища.

Завданнями виступають наступні:

- забезпечення єдності форми і змісту експозицій, образного вираження концептуального задуму;
- формування доступного «прочитання» експозиційного простору відвідувачем та побудови інтуїтивно зрозумілої експозиції;
- створення умов, що сприяють збереженню експонатів і зручності функціонування експозицій;
- забезпечення її утилітарно-функціональних якостей;
- формування високого рівня комунікацій - «глядач-експонат-експозиція».

Відповідно до вищезазначених завдань, виставковий проєкт у Національному музеї Тараса Шевченка «Шевченко мовою міста», що відбувся у період листопад-лютий 2021 року, був покликаний максимально доступно та за допомогою зручного наукового інструментарію представити роль міської культури у житті Тараса Шевченка, взаємовпливи міста та особи, а також розкрити сутнісне значення міського простору та продемонструвати історичну динаміку міста.

Наративний тип оповіді був обраний не випадково, адже за допомогою нього конструюється струнка розповідь, розгортається історія пов'язана із певним історичним періодом, а також представляється окреме бачення, інтерпретація історичних подій, де розміщення об'єктів у певному історичному контексті має на меті полегшити розуміння експозиційного простору. Нарація є спробою створення візуальної історіографії і конструюється за допомогою поєднання різноманітних візуальних, аудіо і текстових засобів.

Для сучасного музейного відвідувача важливо не лише зануритись у пропоновану історичну атмосферу часу, який є превалюючим для даного виставкового проєкту але й зрозуміти її за допомогою вдало спроектованого музейного маршруту. Проєкт «Шевченко мовою міста» розкривав особливості міста XIX століття і надзавданням було помістити глядача в цю епоху та розповісти про її особливості. Для цієї мети був обраний метод історичного моделювання, оскільки він давав змогу найрепрезентативніше продемонструвати епоху, соціальний досвід конкретної людини, що жила в той історичний період. Таким чином, зчитуючи особистий досвід, сучасна людина стає ближче до заданого історичного часу, краще розуміючи влаштування тогочасного життя та життєвого простору.

Оскільки, одними із найефективніших інструментів є кореляція особистих досвідів та життєвих історій, то моделювання паралельних історій персонажів XIX ст. у межах виставкового проєкту було вибрано не випадково. Головне завдання музейної команди полягало в репрезентації доступним способом ролі міста в житті людини та можливостей, яке воно відкриває для побудови кар'єри, різнобічної реалізації та подальших можливостей. Саме метод історичного моделювання персональних історій допоміг максимально близько розкрити історичну добу та реалії персонажів. Наукові співробітники змодельовали дві історії успіху селян у місті – колишніх кріпаків братів Івана та Миколи Ткачів (Іл. 1). Прізвища та

імена були вибрані теж не випадково, адже за популярністю та розповсюдженістю імен – ці були найбільш характерними для того часу. Їхніми прототипами були реальні особи. Під час цього дослідження широко використовувались особисті листи, переписки, статистичні дані (Вавилов 2016, с. 644).

Прототипом Івана Ткача став Іван Вавілов – відомий російський бізнесмен, який народився в родині кріпаків. До Москви переїхав разом із купцем Василем Саприкіним, а пізніше почав працювати у відомій на той час Прохорівській мануфактурі, що займалася торгівлею текстильними виробами. Завдяки комерційним здібностям він спочатку завідував магазином, потім відділом у Прохорівській мануфактурі, й врешті став її співвласником. Займаючись поставками за кордон, Вавілов створив власну фірму і дуже швидко став мільйонером. Не зважаючи на те, що сам ніколи не мав освіти, розумів її необхідність. Його сини, Сергій та Микола, здобули першокласну освіту і стали всесвітньо відомими вченими: перший - у галузі фізики, другий - у генетиці.

Прототипом Миколи Ткача став Єфим Черепанов – відомий російський винахідник паровоза, у радянські часи його називали навіть першим у світі винахідником паровоза (Виргинский 1986, с. 234). Черепанов походив із родини залежних селян, прикріплених до одного із заводів промислових магнатів Демидових. У ранньому віці почав працювати на металургійному виробництві. Завдяки працьовитості й величезному бажанню вчитися вже у 20 років став майстром, а у 33 роки - головним спеціалістом дев'яти заводів у Нижньому Тагілі. Єфим Черепанов був одним із найвідоміших інженерів імперії. Він їздив за кордон, де переймав передовий досвід промисловців Англії - головної індустріальної держави світу XIX століття. Разом із сином Мироном створив винахідницьке бюро, де у 1835 році був сконструйований перший у Російській імперії паровоз - місцеві газети назвали його "сухопутним пароплавом" - настільки незвичну для того часу машину вони побачили.

Отож, два вчорашні кріпаки приїжджають у місто і приходять на ярмарок шукати роботу. Поліцейський справник виписує їхні дані, перевіряє, хто вони – походження, віросповідання, стан. Тут вони бачать оголошення про роботу, які тоді вивішувалися, і кожен обирає свій варіант.

Іван йде працювати в магазин. Він стає чорноробочим на складі й тягає здоровенні, кількапудові мішки з різними товарами. Робота дуже складна і малооплачувана: у середині XIX століття робітник отримував 40-70 копійок за день (2-4 грн на сьогоднішні гроші). У межах цього блоку, відвідувачам пропонувалось спробувати «заробити собі на життя», піднявши на певний рівень і розташувавши мішки на полицях на складі й заробивши 5, 10 чи 20 копійок відповідно (такий вид «живого включення» у виставковий простір передбачає інтеракцію з експонатами та проживання певного досвіду відвідувачами). Іван працює настільки добре, що невдовзі стає продавцем у магазині «У Сомова» (Іл. 2). Такого магазину насправді не було, він також змодельований, хоча купець зі схожим прізвищем проживав у Києві у середині XIX століття. Іван потрапляє за прилавок і тут також працює дуже добре, навіть іде вчитися і вивчається грамоті. Через якийсь час його підвищують до управляючого магазину. Він входить у сім'ю власника – одружується з донькою хазяїна. Поступово стає співвласником, у змодельованому кабінеті розміщені репрезентативні речі власника магазину – рахівниця, прес-пап'є, а сам магазин отримує назву «У Сомова і Ткача» (Іл. 3). В Івана і Катерини Ткачів народжується донька Варвара, яку батько віддає навчатися до Інституту шляхетних дівчат. Після навчання в Інституті Варвара має можливість продовжувати навчання в Сорбонні, далі опікується навчальними закладами столиці, вчителює. Персонаж Варвари Ткач так само було списано з реальної особи – Христини Алчевської, яка розвивала доступ до освіти жінкам, а також була засновницею Харківської жіночої недільної школи.

Другий брат Микола йде працювати робітником на цегельний завод. Робота для селянина досить складна – для нього все це дивне: машини, величезні печі, незнайомі технології. Але він починає працювати, поступово освоює роботу і працює дедалі краще. Невдовзі Микола стає майстром на заводі й займається безпосередньо випалюванням цегли. Співкуратори виставкового проєкту продемонстрували заводські таблички/дошки, які були на заводах і за допомогою яких фіксувався щоденний випуск продукції – випічка цегли (Іл. 4). Можна зауважити, що у Миколи Ткача найкращі показники, тож він стає старшим майстром і завідує іншими майстрами, фактично будучи начальником цеху. Його навіть відправляють навчатися в Саксонію на королівські мануфактури, тому що він цінний спеціаліст. У цьому виставковому блоці можна було власноруч перевірити, що таке цегла-сирець, а що таке випечена цегла. Поступово Микола доростає до рівня директора заводу. Це демонстрував його стіл для нарад, за яким обговорюється звіт роботи цегляного заводу, прибутки, баланс, що кому ділити, скільки кому платити (Іл. 5). Микола Ткач стає настільки успішним, що нагороджується грамотою всеросійської мануфактурної виставки за якість продукції. У нього народжується двоє дітей – Олексій і Олександр. Олексій навчається в Університеті Святого Володимира, а Олександр їде навчатися у Штудгардт та стає архітектором.

Тож обидва брати, які зуміли звільнитися з кріпацтва і добитися успіху в місті, дбають про освіту своїх дітей, бо вважають, що саме освіта дасть їм можливість стати міською елітою – повноправними членами міського соціуму. Їхні нащадки мають абсолютно інші стартові можливості, їм вже не доводиться проходити весь той складний шлях, для того, щоб досягти успіху та закріпитись у місті. Так відвідувачі могли побачити, як трансформується досвід людини в місті у XIX столітті й як вона стає частиною міського простору.

Таким чином, музейна команда проєкту «Шевченко мовою міста» намагалась занурити відвідувачів у сконструйовану реальність XIX ст., яка впритул базувалась на реальному історичному підґрунті.

Музейними науковцями було виявлено ряд переваг та недоліків методу історичного моделювання, а саме:

- даний метод дає змогу якнайобширніше репрезентувати конкретне століття, за допомогою імерсивних засобів допомогти відвідувачам повною мірою відчутти «дух епохи»;
- розповісти особисту історію персонажа, що краще сприймається та засвоюється, ніж абстрактні поняття, а також є більш емоційно прив'язаною до конкретної особи;
- максимальне наближення (на основі життєвих історій реальних осіб) до історичних передумов не дає повністю перейти у сферу альтернативної історії.

Головним недоліком даного методу може виступати недостатня прив'язка до реальних подій, оскільки, у будь-якому випадку, при моделюванні за основу беруться «ідеальні параметри», на які в реальності чинять вплив об'єктивні та суб'єктивні фактори, але при помірному використанні вигадки та ґрунтуючись на реальних передумовах та прототипах можна не потрапити в пастку побудови «альтернативних» історій.

Висновок. Сьогодні музейна діяльність тісно пов'язана з науковими і технічними досягненнями, повинна відповідати запитам сучасного високотехнологічного суспільства, із його новим сприйняттям реальності, швидкістю передачі і засвоєння інформації. Проєктуючи новий експозиційний простір, музейні співробітники можуть використовувати дизайнерські нововведення, експериментувати з виставковим простором, бути сміливими в пошуку нових експозиційних методів, застосовувати надсучасні технології та рішення для підвищення рівня сприйняття, а в окремих випадках навіть зумисно епатувати, щоб створити викличний

простір, у якому будуть поставлені актуальні питання, надихатися як самою темою виставки, так і брати до уваги особливості архітектурних форм будівлі, у якій вона проходить.

За допомогою методу історичного моделювання, експозиційний простір перетворюється у «живу картину» епохи заданого часу. Саме завдяки цьому методу, відвідувачі повною мірою мають можливість зануритись у вир потрібного часу, відчути характерні риси, притаманні йому та приміряти на собі роль/патерн життєвої історії людини того часу. Саме за цим принципом і був побудований виставковий проєкт «Шевченко мовою міста» у Національному музеї Тараса Шевченка, що ілюстрував історії людей які потрапляють до міста і стають у ньому «своїми». У середині XIX століття мільйони людей із сіл із традиційним світоглядом переселяються у динамічний модерний міський простір, відкритий для нових технологій та ідей. Місто дає їм можливості, але вимагає відмовитися від звичного способу життя, самовдосконалюватися і розвиватися, щоб творити міський соціально-економічний простір. На основі змодельованих історій двох братів продемонстровано цілісність шляху, який проходила людина та унаочнено етапи професіоналізації та набуття статусів.

Отже, результатом відвідин експозиційного проєкту, наділеного високим рівнем наочності та імерсивності, стає якісна зміна особистості - соціокультурна самоідентифікація, отримання нового досвіду, сприйняття історико-культурної спадщини як органічної частини життя.

Іл. 1.

*Дошка оголошень, стартові дані братів – Івана та Миколи Ткачів
Фото – власність автора.*

Іл. 2.

Змодельована крамниця «У Сомова».
 Фото – власність автора

Іл. 3.

Змодельований кабінет Івана Ткача.
 Фото – власність автора

Лл. 4.

*Змодельована піч на цегельному заводі.
Фото – власність автора*

Лл. 5.

*Змодельований дорадчий кабінет Миколи Ткача
Фото – власність автора*

Список джерел та літератури

- БОРОДКИН, Л., 2001, *Клиометрия: pro et contra (виртуальный диалог)*. Экономическая история. Обозрение, вып. 7. 114-132
- ВАВИЛОВ, С., 2016, *Дневники.1909-1951*. М.:Наука.
- ВИРГИНСКИЙ, В., 1986, *Ефим Алексеевич и Мирон Ефимович Черепановы*. М.: Наука.
- КАГАН, М., 1974, *Художественное освоение мира как синкретическое единство четырех основных видов деятельности: человеческая деятельность*. М.: Издательство политической литературы
- КОВАЛЬЧЕНКО, И., 1984, *Количественные методы в исторических исследованиях*. М.: Высш. шк.
- КОРОТАЕВ, А., 2007, *История и математика: Анализ и моделирование социально-исторических процессов*. М.: КомКнига.
- МАНХЕЙМ, К., 2001, *Социологическая теория культуры в ее познаваемости*. СПб.: Университетская книга
- ПШЕНИЧНАЯ, С., 2001, *«Музейный язык» и феномен музея*. Серия «Мыслители», выпуск 4. СПб.: Санкт-Петербургское философское общество
- РОЗЕМБЛЮМ, Е., 1997, *Время и пространство в музейной экспозиции. Музейная экспозиция. На пути к музею XXI века*. М.:РИК.
- СВЯТЕЦЬ, Ю., 1998, *Кліометрика. Інформаційні технології та інструменти*. Дніпропетровськ: ДДУ.

References

- BORODKIN, L., 2001, *Klyometryia: pro et contra (vyrtualnyi dyaloh)* [Cliometrics: pro et contra (virtual dialogue)]. *Ekonomycheskaia istoriia. Obozrenye*. 7. 114-132
- VAVILOV, S., 2016, *Dnevnyky.1909-1951* [Diaries.1909-1951]. М.:Nauka.
- VIRHINSKIY, V., 1986, *Efim Alekseevich i Myron Efimovich Cherepanovy* [Cherepanov's Brothers]. М.: Nauka.
- KAHAN, M., 1974, *Khudozhestvennoe osvoenye myra kak synkretycheskoe edynstvo chetyrekh osnovnykh vydov deiatelnosty: chelovecheskaia deiatelnost* [Artistic exploration of the world as a syncretic unity of four main activities: human activity]. М.: Yzdatelstvo polytycheskoi lyteratury.
- KOVALCHENKO, Y., 1984, *Kolychestvennyye metody v istorycheskykh issledovaniyakh* [Quantitative methods in historical research]. М.: Vyssh. shk.
- KOROTAEV, A., 2007, *Istoriia i matematyka: Analiz i modelyrovanye sotsyalno-istorycheskykh protsessov* [History and Mathematics: Analysis and modelling of socio-historical processes]. М.: KomKnyha.
- MANKHEIM, K., 2001, *Sotsyolohycheskaia teoryia kultury v ee poznavаемosti* [A sociological theory of culture in its cognisability]. СПб.: Unyversytetskaia knyha.
- PSHENICHNAYA, S., 2001, *«Muzeinui yazyk» i fenomen muzeya* ["Museum language" and the museum phenomenon]. Seriya «Myslyteli», vypusk 4. СПб.: Sankt-Peterburhskoe fylosofskoe obshchestvo.
- ROZEMBLIUM, E., 1997, *Vremia i prostranstvo v muzeinoi ekspozytsyy. Muzeinaia ekspozytsiia. Na puty k muzeiu XXI veka* [Time and space in a museum exhibition. Museum exposition. On the way to the museum of the XXI century]. М.:RYK.
- SVIATETS, Y., 1998, *Kliometryka. Informatsiini tekhnolohii ta instrumenty* [Cliometrics. Information technologies and tools]. Dnipropetrovsk: DDU.

Модельовання мікроісторії в наративній експозиції на прикладі виставкового проєкту Національного музею Тараса Шевченка «Шевченко. Мовою міста»

У статті зроблена спроба проаналізувати метод історичного модельовання в наративній експозиції на прикладі виставкового проєкту у Національному музеї Тараса Шевченка «Шевченко мовою міста».

Мета дослідження полягає у з'ясуванні особливостей взаємодії глядача-експонату-експозиції в зрізі нового підходу до створення експозиційного простору (використання нарації, методу історичного модельовання), що у постмодерному світі позиціонується не тільки як область отримання знань або естетичного задоволення, але і як місце зустрічей, яке урівнює соціальні статуси, людей, які відвідують музеї, а також усуває бар'єри комунікації.

Відповідно до поставленої мети, у рамках виставкового проєкту були реалізовані декілька завдань, а саме: сформовано цілісну нарацію проєкту, що допомагала якнайповніше занурити відвідувача в тему проєкту, допомагаючи йому бути присутнім у тому часі та просторі; доступним способом продемонстровано роль міста в житті людини та можливостей, яке воно відкриває для побудови кар'єри, різнобічної реалізації та подальших можливостей; змодельовано дві мікроісторії людей, які реалізуються у міському просторі, «беруть» від міста певні блага, але такою ж мірою «віддають», інвестують у місто. Саме завдяки методу історичного модельовання, експозиційний простір перетворюється у «живу картину» епохи заданого часу.

В україномовному музеєзнавчому сегменті дана тема представлена побіжно, хоча на західних теренах із нею працюють такі дослідники як М. Каган, К. Манхейм, Е. Роземблюм.
Ключові слова: мікроісторія, музей, наративна експозиція, модельовання.

Yulia Chupryna, senior scientific associate, Taras Shevchenko National Museum

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4893-7313>

Юлія Чуприна, старший науковий співробітник, Національний музей Тараса Шевченка